А колись у славному Новгороді
Був Садко гусляр, великий гусляр був.
І скільки б не було незліченної скарбниці золотої,
Як тільки ходив він на бенкети звані,
Славно забавляв він купців та бояр,
Веселив їх на почесних бенкетах.
Тепер зі Садком біда трапилася:
Не кличуть вже цілий день на званий бенкет,
Не кличуть і на другий день,
І на третій день теж не кличуть.
І як тепер заскучив Садко,
І пішов він на берег Ільмень — озера,
Сів біля хвилі на гарячий камінь
Та як почав грати він в гуслі кленові.
І грав зранку цілий день до вечора.
А ввечері зовсім пізно,
Коли хвиля в озері вже сходилася,
Раптом та вода піском замутилася;
І злякався Садко тепер там сидіти,
І здолав Садка страх великий,
І пішов він геть від озера того,
І пішов Садко додому в Новгород.
І знову, як пройшла ніч темна,
І знову на другий день
Не кличуть Садка на званий бенкет.
І на другий день не кличуть його,
І на третій день теж не кличуть.
І знову заскучив Садко — гусляр,
І пішов він на берег Ільмень-озера,
Сів біля хвилі на гарячий камінь
Ільмень — озера.
А як почав грати знову на гуслях кленових,
То грав так аж зранку цілий день до вечора.
А вечора знову пізнього,
Коли хвиля в озері зійшлася,

І вода з піском замутилася;
Злякався знову Садко новгородський,
Здолав Садка страх великий.
І пішов знову від Ільмень — озера,
І пішов у свій Новгород.
І знову над ним біда сталася,
Не кличуть Садка на почесний бенкет,
І на другий день не кличуть,
І коли на третій день не покликали,
Заскучив знову Садко,
І пішов до Ільмень — озера,
Сів на морський камінь гарячий.
А як почав грати на гуслях кленових,
То грав зранку цілий день до вечора.
А як хвиля в озері вже сходила,
То вода з піском замутилась.
І насмілився Садко новгородський
І сидіти, і грати далі.
І вийшов цар водяний з озера
І сказав сам цар водяний слова такі:
"Дякую тобі, Садко новгородський,
Бо потішив нас тепер ти в озері:
А був у мене озерний
Стіл частування та почесний бенкет,
І розвеселив ти усіх на моєму бенкеті,
Усіх любих гостей моїх.
І не знаю тепер я чим, Садко, нагородити тебе:
Іди, Садко, тепер у свій Новгород,
А завтра, як покличуть тебе на бенкет почесний
За званий стіл частування,
І буде багато купців там новгородських.
Будуть напої випивати,
Будуть наїдками ласувати,
Хвалами себе вихваляти.
І хто чим буде себе хвалити,

І хто чим буде себе вихваляти:
Хто казною своєю незліченною,
Хто конем добрим похвалиться,
Хто силою чи вдачею молодецькою,
А хто молодший молодістю своєю,
А хто розумний , буде той хвалитися
Старим батьком та старою матір'ю своїми,
А хто нерозумний дурень –
Своєю молодою дружиною.
А ти, Садко, та й похвалися:
"А я знаю, що в Ільмень — озері
Є риба з плавниками золотими".
А як будуть купці багаті
Спорити з тобою,
Що нема у світі риби
золотої такої.
А ти бийся з ними в заклад великий
За свою буйну голову
Їхніми рядами торговими
З крамом дорогим.
Приїжджайте ви ловити в Ільмень — озеро
І закиньте три неводи,
І в кожен невід озеро
Дасть по рибині
З плавниками із золота.
І візьмеш ти ряди торгові
З крамом дорогим,
І станеш купцем ти, Садко, новгородським,
І багатим купцем будеш".
І пішов Садко у рідний Новгород,
А на другий день
Покликали Садка на почесний бенкет
До купця багатого.
І багато гостей зібралося
На гостину звану

Купців багатих новгородських.
І всі тепер на бенкеті напої випивали,
Смачні наїдки ласували,
Хвалилися та нахвалялися.
Хто чим похвалялися:
А хто своєю казною незліченною,
А хто своїм конем вірним,
А хто силою та вдачею молодецькою.
А хто розумний, той хвалиться
Старим батьком та старою матір'ю.
А хто нерозумний дурень дуже хвалиться
Не нахвалиться дружиною молодою.
А Садко сидить, та нічим не хвалиться
І сидить, нічим не нахваляється.
А сидять поруч купці новгородські
І говорять Садку слова такі:
"А що ж ти, Садко, сидиш, нічим не хвалишся,
Чому нічим не похвалишся?"
І відповідає Садко словами такими:
"Ой купці багаті новгородські,
А як і чим мені похвалитися,
А як і чим мені нахвалитися?
Нема у мене незліченної казни золотої,
Нема у мене дружини молодої прекрасної,
Тільки одним похвалитися можу:
В Ільмень — озері
Водиться риба з плавниками золотими".
І почали купці новгородські
Із Садком спорити:
"В Ільмень — озері
Нема риби такої,
Щоб плавники золоті мала".
І сказав Садко новгородський:
"Закладу свою голову буйну,
Більше закласти не маю що".

А вони говорять: "Ми закладемо ряди торгові
Шести купців, шести багатих".
І заклали по ряду
З дорогим крамом.
А після цього зв'язали невід шовковий
І поїхали ловити на Ільмень — озеро
І закидали невід в Ільмень — озеро
І рибу, яку добули, з плавниками золотими була.
А як закинули другий невід в Ільмень — озеро,
А як добули другу рибу, з плавниками золотими була.
А як закинули третій невід в Ільмень — озеро,
А як добули третю рибу, з плавниками золотими була.
І побачили багаті купці новгородські,
Що робити їм нічого,
Вірно говорив Садко новгородський,
Відкрили йому вікна лавок
В рядах торгових
З дорогими товарами.
І отримав Садко новгородський
В ряді торговому
Шість лавок з товаром дорогим,
І записався Садко в купці новгородські,
І став тепер Садко купцем багатим.
І став торгувати тепер у місті рідному,
Їздити торгувати по всіх містах,
По різних містах дальніх.
І став одержувати прибутки великі,
І після усього
Женився купець багатий новгородський,
А ще після усього
Вибудував палати білокам'яні.
А як чудово зробив Садко у своїх палатах,
Прикрасив теремі по-небесному.
І як у небі пригріє ясне сонечко,
Так у палатах його пригріє ясне сонечко.

І як на небі світить молодий місяць,
Так у палатах його світить молодий місяць.
І як на небі палають безліч зірок,
Так у палатах його палають безліч зірок.
Чудово всім прикрасив Садко палати білокам'яні.
Тоді після усього
Зібрав Садко застілля та званий бенкет.
Усіх своїх купців багатих новгородських,
Усіх панів своїх та новгородських,
Усіх настоятелів новгородських.
І були настоятелі новгородські:
І Лука Зіновієв, і Фома Назарієв.
А ще зібрав він усіх мужиків новгородських,
І почалось застілля – званий бенкет багатий,
А тепер усі у Садка на чесному бенкеті
Напої випивали,
Наїдки куштували,
Похвалами нахвалялися.
І хто чим на бенкеті хвалиться,
І хто чим на бенкеті вихваляється.
А хто своєю казною незліченною золотою,
А хто своїм конем добрим,
А хто силою могутньою богатирською,
А хто хвалиться славною вітчизною,
А хто хвалиться молодістю чи молодецтвом,
А хто розумний, той хвалиться
Старим батьком та старою матір'ю.
А хто нерозумний дурень — дуже хвалиться,
Не нахвалиться дружиною молодою.
А Садко по палатах гуляє
Та примовляє:
"Ви, купці новгородські, ви багатії
І всі панове новгородські,
І всі настоятелі новгородські,
І мужики всі новгородські,

У мене ви всі на бенкеті святковому,
Всі ви у мене п'яні та веселі.
А як ви на бенкеті випивали,
А як ви на бенкеті наїдалися
Та похвальбами нахвалялися.
І хто чим у вас хвалиться,
А хто хвалиться бувальщиною,
А хто хвалиться небилицею.
А чим мені, Садку, тепер похвалитися?
А і у мене, у Садка новгородського,
Золота казна тепер у мене не худне,
А свято тепер не переводиться,
А дружина хоробра вірна є.
А мені тепер можна похвалитися
І своєю казною незліченною.
А на свою незліченну золоту казну
Викуплю я всі товари новгородські,
І погані, і добрі,
І не залишиться товару в Новгороді.
А як повставали тоді настоятелі новгородські,
І Фома Назарієв,
І Лука Зіновієв.
І піднялися вони на повний зріст,
І промовили слова такі:
"Ти купець, багатий новгородський!
А чи не забагато. Чи б'єш з нами великий заклад,
Коли викупиш увесь товар новгородський
І поганий, і добрий,
Що не буде в продажі товару та у всьому місті?".
І відповідає їм Садко такими словами:
" Ай же ви, настоятелі новгородські!
На все мені вистачить незліченної золотої казни".
І кажуть настоятелі новгородські:
"Ой же ти, Садко новгородський!
А бий заклад з нами на тридцять тисяч".

І закладався Садко на тисяч тридцять,
І з бенкету сумно роз'їжджались,
Зі званого розходилися
По домах своїх, по місцях.
А Садко, купець новгородський,
На другий день вставав зранку раннього,
Розбудив дружину хоробру свою,
Роздавав він дружинникам
Дари незліченної золотої казни
І пускав їх по вулицях торгових.
І сам гордо йшов в ряду першому
Та викуповував товари новгородські
І погані, і добрі.
А як наступив другий день
Садко, купець багатий новгородський,
Будив дружинників хоробрих,
Давав улюблену незліченну золоту казну,
Подалися вони по вулицях торгових.
Сам гордо йшов в гостинний ряд,
Але як багато товару привезено,
Багатьма товарами все наповнене
На славу велику новгородську.
А він викупляв знову товари новгородські,
Всі – і погані, і добрі.
І на третій день Садко, купець багатий новгородський,
Будив дружину свою хоробру
Та давав вірним дружинникам
Багато з казни незліченної золотої.
І відправляв він дружинників по вулицях торгових,
І сам гордо йшов прямо в перший ряд.
І теж на славу велику новгородську
Знову надійшли товари московські.
І наповнився ряд торговий
Дорогими товарами із Московії.
І Садко тепер так роздумував:

"А як викуплю ще товари всі московські,
То на славу велику новгородську
Прибудуть товари заморські.
І уже тоді мені, Садку,
Не викупити товари із усього білого світу.
Тому не я найбагатший
Купець новгородський,
А багатший від мене славний Новгород".
Бо не зможу я так викупити
Всіх товарів новгородських,
Щоб не було продажу у всьому місті.
А краще віддам я грошенят тридцять тисячею,
Заставу свою велику! "
А як віддав грошенят тридцять тисячею,
Відкупився від закладу великого.
А потім як побудував тридцять кораблів,
Тридцять кораблів, тридцять чорних,
І як звалив він товари новгородські
І на ті чорні, на кораблі,
І поїхав торгувати купець багатий новгородський
На своїх на чорних, на кораблях.
А поїхав він по Волхові,
А із Волхова він на Ладозьке,
А з Ладозького випливав у Неву — річку,
А із Неви — річки виїхав у синє море.
І їхав він по синьому морю,
І завернув він в Золоту Орду.
А як там продавав він товари новгородські,
І отримував прибутки тепер величезні,
І засипав він бочки сорока пудові
Золотом червоним;
Та насипав він багато бочок чистим сріблом,
А ще насипав він багато бочок перлами різними: і дрібними, і великими.
А потім поїхав він із Золотої Орди,
І виїхав тепер знову на синє море.

А у синьому морі вперлися чорні кораблі,
І як хвиля не б'є і вітрила рве,
Та ламає чорні кораблі,
А все з місця не йдуть чорні кораблі.
І мовив Садко, купець багатий новгородський,
До своєї він дружини хороброї:
"А й же ти, дружина найхоробріша!
А і скільки ми по морю не їздили,
А морському царю данини та не виплачували.
А тепер данини вимагає морський цар в синє море".
Продовжує говорити Садко, купець багатий новгородський:
"Гей ти, дружина найхоробріша!
А візьміть ви і метніть в синє море
Бочку сорока пудову червоного золота".
І та дружина найхоробріша
І брала бочку сорока пудову червоного золота,
І кидала бочку в синє море.
І знову все хвиля б'є, вітрила рве,
Ламає чорні кораблі у синьому морі,
Все не зійдуть з місця кораблі на синьому морі.
І знову промовив Садко, купець багатий новгородський
До своєї дружини найхоробрішої:
"Гей, ти, дружина моя найхоробріша!
А видно мало цієї данини царю морському в синє море:
А візьміть ви і метніть в синє море
Ще іншу бочку чистого срібла ".
І та дружина найхоробріша
І кидали іншу бочку в синє море
З чистими сріблом.
І знову все хвиля б'є, вітрила рве,
Ламає чорні кораблі на синьому морі,
Все не зійдуть з місця кораблі на синьому морі.
І знову мовив Садко, купець багатий новгородський,
До своєї дружини найхоробрішої:
"Гей ти, дружина найхоробріша!

Видно, мало цієї данини в синє море:
А беріть третю бочку перлів великих та дрібних,
І кидайте ту бочку в синє море ".
І та дружина найхоробріша
Брала бочку з великими та дрібними перлами,
А кидали бочку в синє море.
І ще на синьому морі стоять кораблі чорні.
А хвиля б'є, вітрила рве,
І ламає чорні кораблі,
Та все з місця не зійдуть кораблі чорні.
І мовив Садко, купець багатий новгородський
До своєї дружини найхоробрішої :
"Гей ти, люб'язна дружина найхоробріша!
Видно, морський цар хоче живу душу в синє море.
Гей ти, дружина найхоробріша!
А візьміть та зробіть
Жереб для себе
І кожен своє ім'я хай напише на жеребі,
І пускайте на синє море;
А я зроблю собі той жереб з червоного золота.
А як пустимо жереб на море синє:
"Той, чий жереб тоді до дна піде,
Іти тому в море синє".
І у всієї дружини найхоробрішої
Жереби качуром по воді пливуть,
А Садка купця ключем на дно пішов.
І каже Садко такі слова:
"Жереби ці не є правильними;
А зробіть ви жереби з червоного золота,
А я зроблю жереб дубовий.
І пишіть кожен імена на жеребах,
І пускайте їх на синє море:
"А чий жереб до дна піде,
Тому йти тоді в синє море".
І вся та дружина найхоробріша

І пускала жереб на синє море,
І у всієї дружини найхоробрішої
Всі жереби качуром пливуть,
А жереб Садка ключем на дно пішов.
І знову промовив Садко такі слова:
"І ці жереби є неправильними.
Гей ти, дружина найхоробріша!
А зробіть ви жереби дубові,
А я зроблю жереб липовий,
І як напишемо імена всі на жеребах,
І як пустимо жереби на синє море,
Тепер в останнє:
Чий жереб до дна піде,
Тому йти із нас в синє море ".
І вся дружина найхоробріша
Зробила жереби собі дубові,
Він робив жереб собі липовий,
І як всяк свої імена написав на жеребі,
Пустили жереби на синє море.
І у всієї дружини найхоробрішої
Всі жереби качуром пливуть по синьому морі,
А у Садка, купця багатого новгородського, ключем на дно пішов.
І сказав Садко такі слова:
"Як видно, Садку робити тепер нічого,
Самого Садка вимагає цар морський в синє море.
Гей ти, дружина моя хоробра та люб'язна!
А візьміть ви і принесіть
Мою чорнильницю ви розпорядчу,
Принесіть перо лебедине,
Принесіть ви папір гербовий".
І дружина його найхоробріша
Принесла йому чорнильницю розпорядчу,
Принесла і перо лебедине,
Принесла і папір гербовий.
І тут Садко, купець багатий новгородський,

Сів на стілець
За столик дубовий,
І почав він помістя своє відписувати:
І відписував він маєтки Божим церквам,
І багато маєтків злиденній братії,
А одне помістя він відписував молодій дружині,
А решта своїй дружині найхоробрішій.
А як сам потім заплакав він,
Говорив він дружині найхоробрішій:
"Гей ти, дружина найхоробріша!
Опустіть ви дошку дубову на синє море,
Щоб мені впасти, Садку, на дошку,
Бо страшно прийняти смерть на синьому морі ".
І знімав він гуслі кленові свої забуті,
І заплакав гірко, прощався він з дружиною хороброю,
Прощався він тепер зі всім білим світом,
І прощався він тепер
Зі своїм Новим містом.
А потім звалився на дошку він на дубову,
Та й понесло Садка на дошці по синьому морі.
І тут же побігли чорні ті кораблі,
Ніби полетіли чорні ворони.
І залишився тепер Садко на синьому морі,
А зі страху великого
Заснув Садко на тій дошці на дубовій.
А як прокинувся Садко, купець багатий новгородський,
В Океані морів та на самому дні,
А побачив — крізь воду гріє ясне сонечко,
І опинився поруч палац Білокам'яний.
Зайшов він в палац Білокам'яний:
І сидить тепер у палаці білокам'яному
Цар морський вже тепер на стільці.
І каже цар морський слова такі:
"Вітаю, купець багатий,
Садко новгородський!

А скільки ти по морю не їздив,
Морському царю данини не платив в синє море,
То тепер вже сам увесь прийшов до мене подаруночком.
Ах, кажуть, ти майстер грати під гуслі кленові.
А пограй мені в гуслі кленові ".
А як тут Садко бачить, в синьому морі робити нічого:
Мусить він грати під гуслі кленові.
І як почав грати Садко під гуслі кленові,
Як почав танцювати цар морський тепер в синьому морі,
А від нього збурилося все синє море,
І піднялася хвиля на синьому морі,
І став він розбивати багато чорних кораблів на синьому морі,
І багато стало тонути народу в синьому морі
І багато стало гинути добра в синьому морі,
І тепер на синьому морі багато люду доброго,
Багато люду православного
Усе молилося до Миколи Можайського,
Щоб виніс їх Микола — угодник з синього моря.
І тут Садка новгородського хтось штовхнув у плече праве,
І обернувся назад Садко, купець багатий новгородський.
Бачить, що стоїть дідок позаду білий від сивини,
І промовив дідок той такі слова:
"Досить тобі грати, Садко, під гуслі кленові в синьому морі!"
І відповідає Садко такими словами:
"Тепер у мене не своя воля у синьому морі,
Змушує так грати мене цар морський".
І сказав знову дідок такі слова:
"А ти, Садко, купець багатий новгородський!
А ти струни повиривай,
А кілочки поламай".
І скажи ти тепер царю морському:
"А нема у мене струн запасних,
І кілочки б мені пригодилися,
А так більше нема грати на чому".
А тобі скаже цар морський:

"Чи не завгодно тобі, Садко, женитися
в синьому морі на душеньці, на прекрасній дівчині? "
А ти скажи йому тепер в синьому морі,
Скажи: "Цар морський, воля твоя тепер в синьому морі,
І як що ти вважаєш, те й роби".
І як він скаже тобі так тепер:
"З самого ранку приготуйся ти,
Садко, купець багатий новгородський,
І вибирай ти дівицю собі по мудрості своїй та по розуму ".
"Так ти дивись, перші триста дівчат пропусти,
І інших триста теж пропусти,
А як третю сотню дівчат приведуть,
В тій сотні на кінці на останньому
Йтиме дівиця-красуня,
І прізвище Чернава її.
Так ти цю Чернаву бери в заміжжя,
І тоді ти, Садко, та щасливий будеш.
А як будеш спати першої ночі,
То дивись, не твори нічого поганого
З тією дівчиною зі Чернави.
То прокинешся ти в синьому морі,
Так опинишся в Новгороді на крутому кряжі,
Біля річечки своєї Чернави.
А якщо погано поступиш ти в синьому морі,
Так ти залишишся навіки в синьому морі.
А коли ти будеш вже на святій Русі,
То у своєму ти місті Новому,
Побудуй ти церкву соборну
Миколи Можайського,
А я і є Микола Можайський".
І пропав тут же дідок сивий.
А Садко, купець багатий новгородський, в синьому морі,
Струни вириває,
Та кілочки ламає,
А не став він більше грати під гуслі кленові.

І заспокоївся цар морський,
Перестав танцювати він тепер в синьому морі,
І сам вже цар казав такі слова:
"А що ж ти не граєш, Садко, купець багатий новгородський,
У гуслі свої кленові? "
І відповідав Садко такими словами:
"А тепер струни як порвалися,
Кілочки поламалися,
У мене з собою інших нема",
І говорив цар морський:
"Чи не бажаєте одружитися, Садко, в синьому морі,
На душеньці, на прекрасній дівчині? "
А він відповідав йому:
"Воленька твоя тепер наді мною в синьому морі".
І сказав вже цар морський:
"Гей Садко, купець багатий новгородський!
Зранку вибирай собі дівицю та красуню
По мудрості своїй та по розуму".
А як настав ранок ранній,
Став Садко, купець багатий новгородський,
Вибирати собі дівицю красуню,
Дивиться, вже стоїть цар морський.
І як триста дівчат повели повз них,
То він перших сто дівчат пропустив,
І другу сотню дівчат теж пропустив,
Вже і третю сотню дівчат пропускає.
І бачить , позаду йде дівиця красуня,
А на прізвище звуть Чернавою.
І він Чернавою милувався та оженився.
І промовив тут цар морський такі слова:
"А і як ти зумів так женитися, Садко, в синьому морі".
І почався бенкет та застілля в синьому морі,
І як закінчився званий бенкет,
І полягали спати Садко, купець багатий новгородський,
В синьому морі з дівицею-красунею

У спальні, у теплій;
А повівся добре він та заснув міцним сном.
А як прокинувся, Садко, купець багатий новгородський,
То опинився Садко у місті рідному,
На крутому кряжі річки Чернави.
І тут побачив — біжать по Волхові
Його чорні кораблі,
І дружина його найхоробріша
Поминає Садка в синьому морі,
Садка, купця багатого, дружиненька його
Поминає Садка з дружиною його хороброю.
А як тут побачила дружина
З Волхова, що стоїть Садко на крутому кряжу,
І тут дружина розхвилювалася
І як чуду вже дивувалася:
"А залишили ми Садка на синьому морі,
А Садко попереду нас в місті рідному".
І зустрів Садко дружину найхоробрішу,
Всі чорні кораблі свої тут.
А як тепер віталися, то
Пішли у палати Садка, купця багатого.
І вітався він зі своєю молодою дружиненькою.
І як після усього цього
Вивантажив він із кораблів
Все своє добро,
Та на всю свою незліченну золоту скарбницю,
На свою незліченну золоту казну
Зробив церкву соборну Миколи Можайського,
І іншу церкву зробив Пресвятої Богородиці.
Та як то після цього
Почав Господу Богу він так молитися,
Про свої гріхи прощу випрошувати.
Не став більше виїжджати на синє море,
І став проживати у місті рідному.

То тепер після всього
Та по усьому тому йому славу співають.